

Bij kind-keizer Elagabalus kon je als bezoeker in de krokodillenvijver eindigen

Orgieën, arenagevechten, opstanden: Jean Lombard verplaatst de lezer met verve naar het oude Rome.

Ger Leppers 3 juli 2021

De roman *De Agonie* van de Fransman Jean Lombard (1854-1891) inspireerde Louis Couperus tot zijn meest geslaagde historische roman: *De Berg van Licht*. Dat Lombards boek Couperus zo aansprak valt te begrijpen: *De Agonie* is meer dan een literair-historisch curiosum. Mooi dat dit werk nog eens onder de aandacht wordt gebracht.

Beide romans verhalen van de ondergang van de uit Syrië naar Rome gekomen kind-keizer Elagabalus. Eenmaal in de hoofdstad van het Romeinse rijk aangekomen, voerde deze op stel en sprong een diepgaande godsdienstige hervorming door: hij verving het heersende polytheïsme door een zonnecultus rond een grote, uit Syrië meegevoerde meteoriet, de Zwarte Steen.

Ongeremde orgieën

Bovendien wilde Elogabalus de tegenstelling tussen mannen en vrouwen opheffen. Hij streefde naar een androgyne mens waarin beiden waren verenigd – niet erg realistisch, maar wel een excuus voor de keizer om zijn homoseksualiteit de vrije teugel te laten in ongeremde orgieën.

Met behulp van software reconstrueerde Alessandro Tomassi het gezicht van Elagabalus, de kind-keizer die radicale hervormingen nastreefde.

De wreedheden en extravagancies van en rond de wispelturige, onrijpe vorst worden door Lombard met verve geschilderd: bezoekers van het hof worden eerst uitgebreid in de watten gelegd, vorstelijk onthaald op exquise wijnen en gerechten, om na het dessert aan de leeuwen te worden gevoerd. Menig paleis bevat ook een vijver waarin een krokodil zich desgewenst over onwelkome bezoekers kan ontfermen. Prostitutie woekert en tiert alom, ook en zelfs in de familie van de keizer.

Lombard weet zijn vele personages overtuigend tot leven te wekken en het decor van het Rome uit de derde eeuw op te roepen alsof je er rondloopt. Hij kan massascènes, opstanden en arenagevechten beschrijven alsof je op een groot scherm naar Ben Hur kijkt. Rome was in die dagen de bruisende, multiculturele metropool van een wereldrijk, een stad waar alles wat decadent, slecht en verwerpelijk was tot de mogelijkheden behoorde.

Vroege christenen

In deze door Lombard meeslepend beschreven ondergangssfeer zoekt een aantal vroege christenen naar zuiverheid en de juiste levenswijze. Deze

volgers van Kreistos zijn verdeeld in aanhangers uit het Oosten van het rijk en aanhangers uit het Westen. De oostelijken waren bereid het op een akkoordje te gooien met de bandeloze keizer, omdat hij hun leer tolereerde en zelf een monotheïstische godsdienstvorm aanhing. De meer puriteinse westelijken wezen zo'n compromis van de hand. Wij weten inmiddels dat het dispuut ten gunste van de westelijken is beslist, maar het is boeiend om deze groeistuipen van het ten dele nog ongevormde christendom te zien beschreven in de levendige discussies en de vijandigheid tussen de personages.

Met een mateloos bewind als dat van Elagabalus kon het natuurlijk niet goed aflopen: in het jaar 222 werd de keizer, negentien jaar oud, na een regeringsperiode van nog geen vier jaar, vermoord en opgevolgd door zijn neef.

Verstandig genoeg diept de schrijver de psychologie van zijn personages niet al te ver uit. Pogen om in details te reconstrueren wat zich in de geest van mensen van vele eeuwen geleden afspeelde, is een hachelijke onderneming. Lombard houdt het bij grote trekken, algemeen menselijke passies, en weet dit ruimschoots te compenseren door zijn geweldige beschrijvingskunst en choreografie van personages. Daardoor heeft de ontknoping van zijn roman voor de lezer toch nog verrassingen in petto, ook al is het lot van de kind-keizer natuurlijk bekend.

Jean Lombard

DE AGONIE

UITGEVERIJ PROMINENT

Jean Lombard

De Agonie

Vert. Frans van der Linden.

Prominent;

448 blz. € 24,95